

Center Glokalnega Sodelovanja

Laura Ivandić | Center glokalnega sodelovanja | Idejna zasnova mestne tržnice v Poreču | Univerza v Ljubljani | EMS Arhitektura | Magistrsko delo | 2023
Mentor: izr.prof.mag. Polona Filipič Gorenšek | Somentor: viš. pred.dr. Srečko Vratuša

Mediteranska regija je znana po živahnih trgih, ki so bili središča trgovine in skupnosti. Majhna mesta v tej regiji so se vedno zanašala na trge za trgovino in družbeno interakcijo. Kot je opisano v prejšnjih analizah, je trenutna poreška tržnica zapostavljena in zapuščena tako iz lokalnih kot globalnih razlogov in kot taka je nepomembna v vsakdanjem življenju meščanov. V tem kontekstu magistrsko delo predstavlja idejni predlog nove tržnice, ki se nahaja nedaleč od sedanjega lokacije, ki je ocenjena kot izjemno dragocena zona na stičišču pomembnih prometnic ter na stičišču starega in novega mestnega jedra. Predlagana tržnica bo služila kot skupnostno središče, kjer bodo lokalni kmetje lahko prodajali svoje prideleke in izobraževali lokalno prebivalstvo o vrednosti svežih, doma pridelane hrane. Tržnica je zasnovana z leseno konstrukcijo in veliko streho, ki pokriva tržnico in manjše zgradbe pod njo ter ustvarja prostor, ki spodbuja prost pretok obiskovalcev.

Tržna kultura v sredozemski regiji sega v antične čase. Tržnica ni bila samo trgovsko mesto, temveč tudi družbeno središče, kjer so se ljudje zbirali za komunikacijo, izmenjavo novic in sodelovanje pri kulturnih dejavnostih. Ta tradicija se nadaljuje vse do danes, saj se številna majhna mesta zanašajo na svoje lokalne trge za preživetje in gradnjo skupnosti. Vendar pa so se tradicionalni trgi s porastom množične proizvodnje blaga in supermarketov soočili s hudo konkurenco in mnogi so bili prisiljeni zapreti. To je pomembno vplivalo na družbeno strukturo majhnih mest v regiji, zato je treba oživiti tradicionalno tržno kulturo. Glede na spreminjajočo naravo družbenih in ekonomskih tendenc, ki se spreminjajo vse hitreje in pogostejše, lahko verjamemo, da se bodo kmalu spremenile tudi urbane zahteve v mestih. Tako kot se je degradirala današnja tržnica, se postavlja vprašanje propada kateregakoli gradbenega elementa v prostoru.

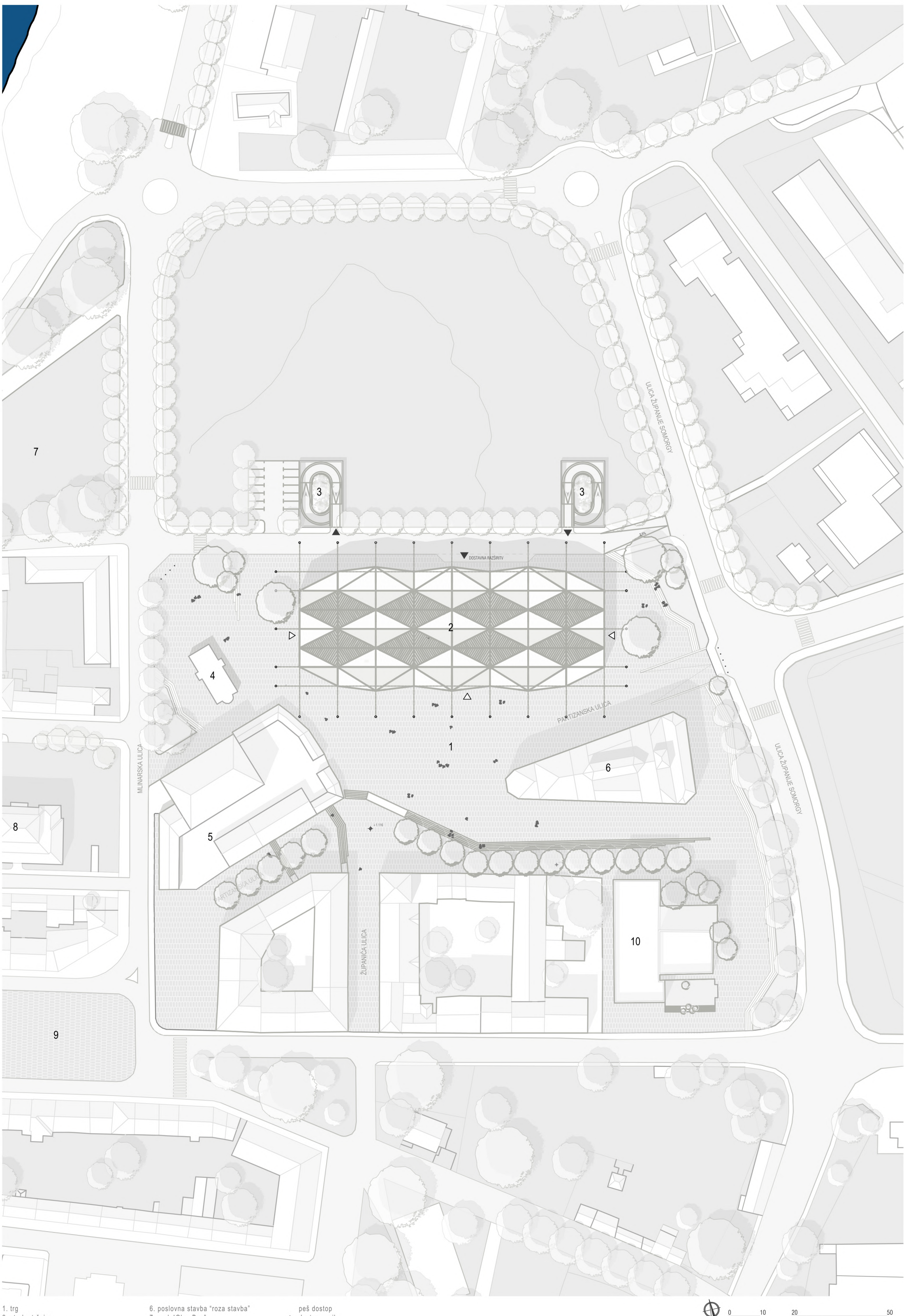
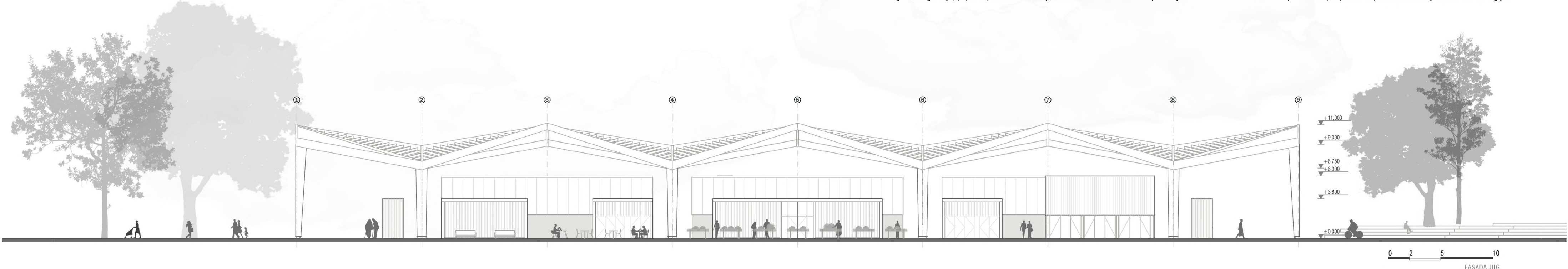
Zato sem si med raziskavo zastavil vprašanje, katere so vrednote, zaradi katerih je katera koli gradbena poteza upravičena? Kaj je tisto, kar lahko kot arhitekti storimo danes, kar služi jutrišnji družbi? Čeprav je na tako vprašanje nemogoče odgovoriti, so se v tem razmišljanju pojavile vrednote arhitekture, ki presegajo preteklost in sedanjost ter podajajo roko prihodnosti - utilitas, firmitas, venustas.

Pri umestitvi tega projekta v prostor je namreč sledila misel o pravilnosti grajenega elementa, njegovi obstojnosti in pripadnosti prostoru. Zato je bil projekt zasnovan s poudarkom na arhitekturni opni, veliki dominantni stredni konstrukciji, ki oblikuje in obliema spodnji prostor, mu daje obraz, zagotavlja zaščito in združuje vrvež življenja pod njim. Sami objekti pod streho so zato, da konirajo določene dogke, potrebne za sodobno družbo, nekoč pa jih lahko nadomesti zgodbena gradnja, popolna praznina ali nekaj, česar danes ne vidimo in ne pričakujemo.

Predlagana tržnica je zasnovana iz lesene konstrukcije in sicer iz krizno lepljenega lesa, v sistemu okvirjev, ki se zlagajo in ponavljajo v vzorcu križa ter premagujejo razpone 24 metrov in pod seboj puščajo največ prostega in fleksibilnega prostora. Spodnji objekti so razporejeni v pravokotni mreži, razdeljeni na dve enoti: severni pas, ki se razteza v eni liniji in obsega servisni del tržnice - skladišča, upravnice, sanitarije in tehnične prostore, medtem ko so objekti proti jugu bolj prosto razporejeni okoli osrednjega trga, kjer se odvija zelena tržnica. Poleg samega tržnega programa je eden od objektov na vzhodnem robu parcele namenjen souporabi pisarni za podjetnike in zaposlene, katerih poslovna dejavnost omogoča mobilnost in zahteva fleksibilno delovno mesto. Razlog za združevanje teh dveh programov izhaja iz opazni iz preteklih let o vedno večjem številu meščanov, ki zaradi dela ne želijo zapustiti mesta in na trenutnem trgu nepremičnin ne najdejo ustreznega delovnega prostora.

Ker so sodobna podjetja zaradi potrebe po turističnih kapacitetih začela vse bolj zapuščati mestne prostore, se je prav z umestitvijo novega poslovnega prostora v mestno središče želela obnoviti povezava med delovnikom in njegovim dnevnim obrokom, ki se je tradicionalno konzumiral na javnih površinah. Kot že omenjeno, je potreba po fleksibilnosti kompleksa spodbujala načrtovanje stavb iz materialov, ki omogočajo enostavno in hitro gradnjo, preoblikovanje in rekonfiguracijo glede na rast in spremembe tržnice. Zaradi zahtev programa so bili servisni prostori zasnovani iz armiranobetonske konstrukcije in lahke steklene membrane, objekti tržnice in skupne pisarne pa so bili vsi zasnovani iz krizno lepljene konstrukcije. Na tržnici bodo tudi skupni prostori, kjer bodo obiskovalci lahko posedali in se sprostil, uživali v hrani in družbi drugih.

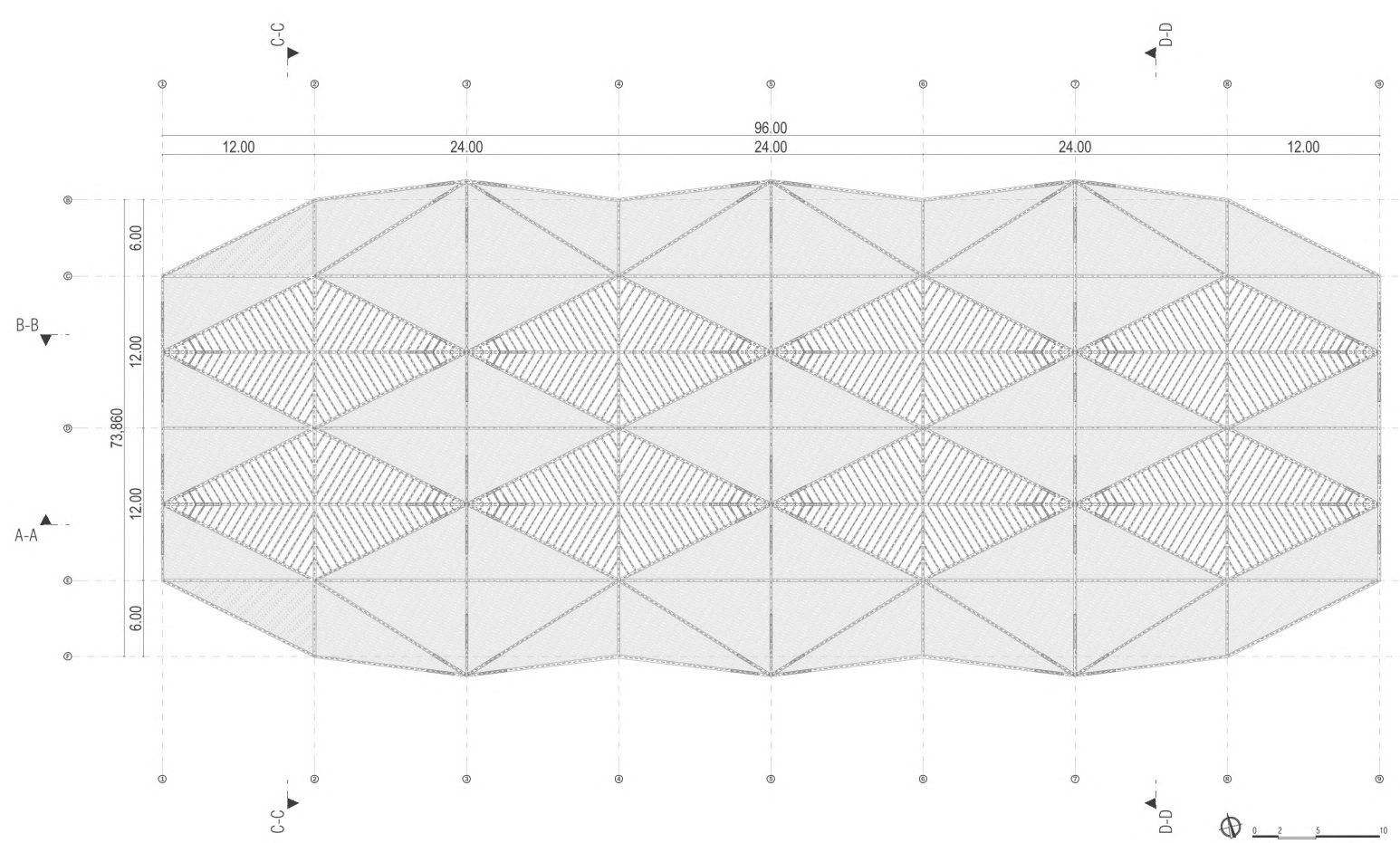
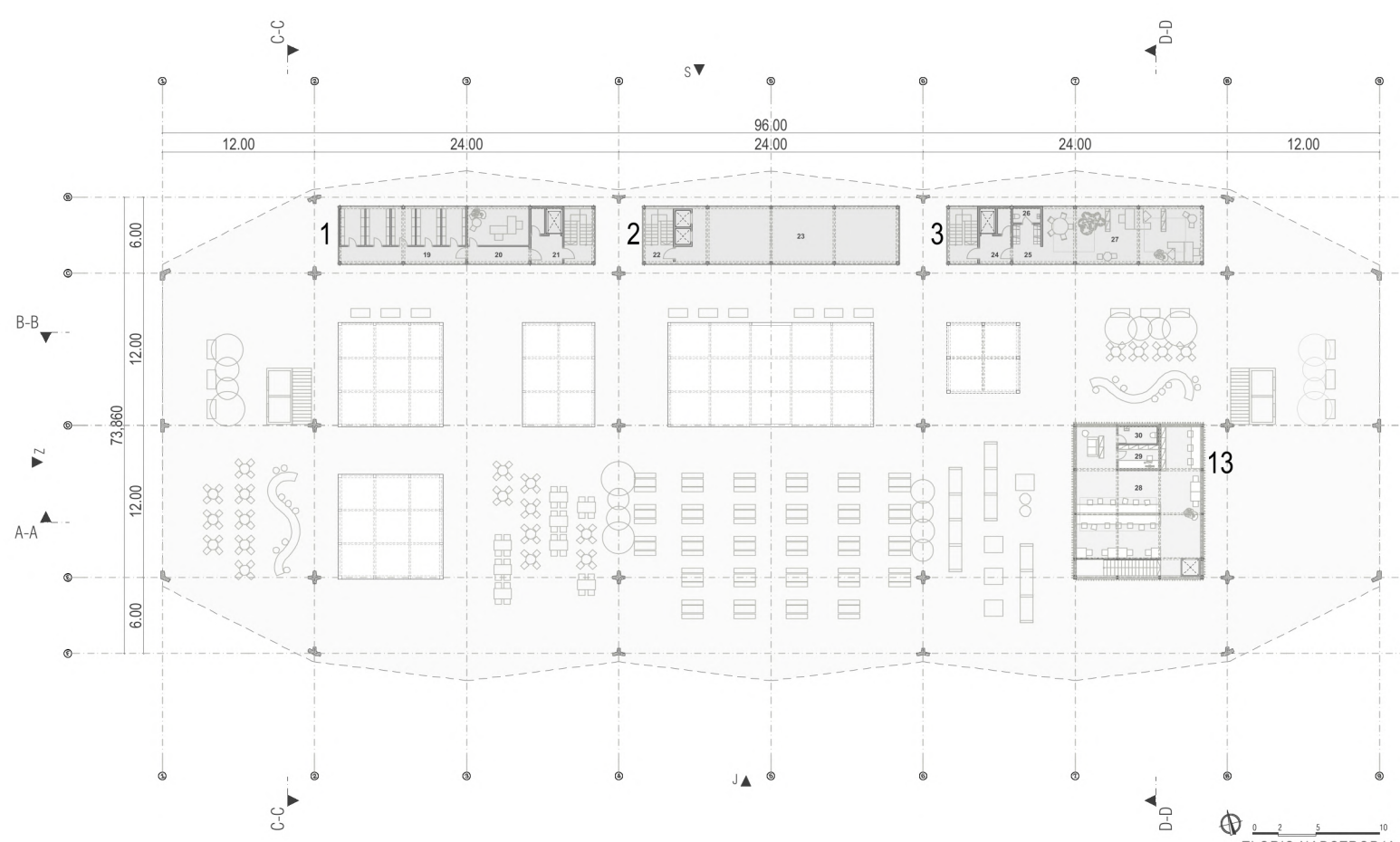
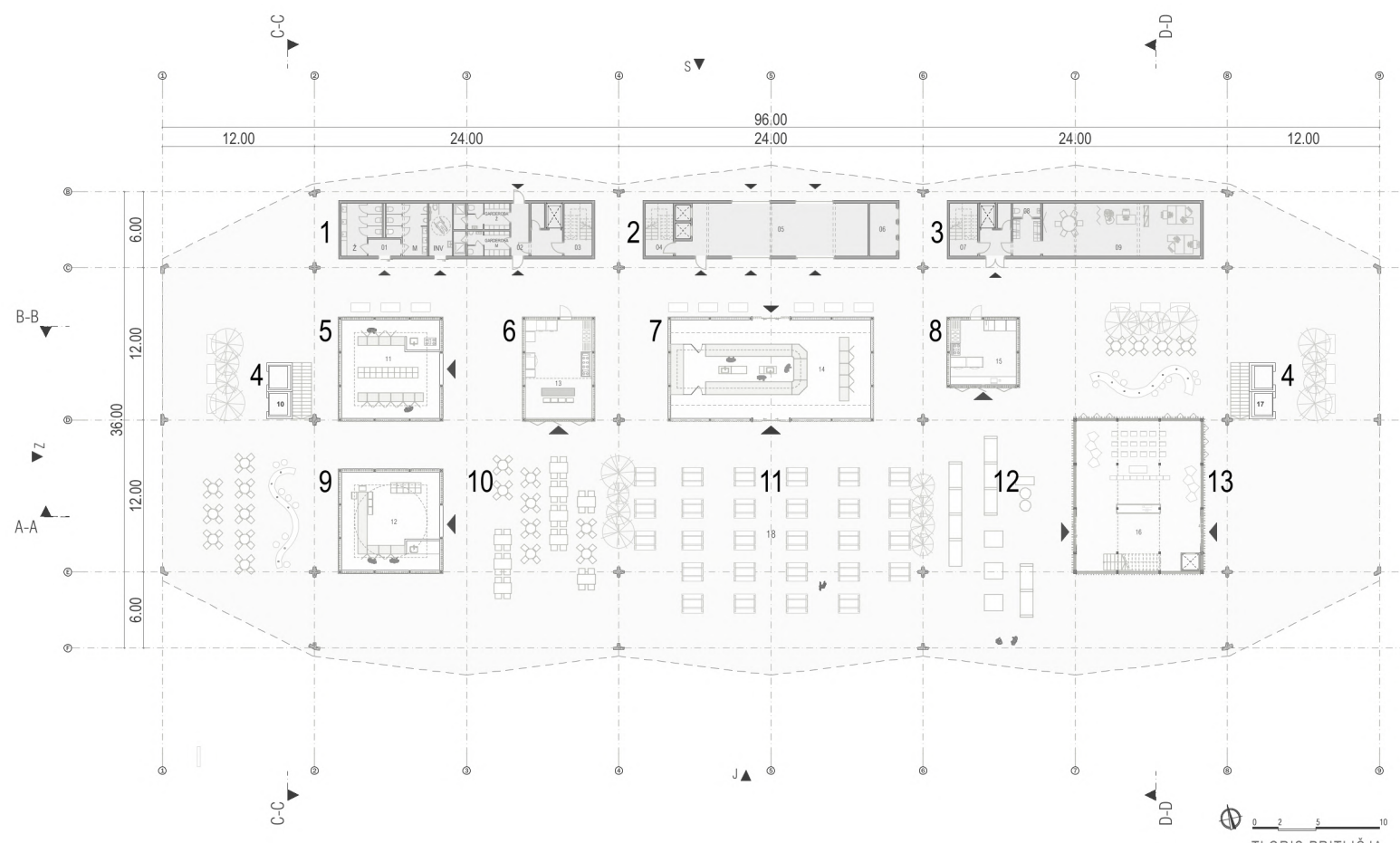
Predlagana tržnica bo imela pomemben vpliv na socialno in gospodarsko strukturo majhnega mesta. Z zagotavljanjem platforme za lokalne kmete za prodajo svojih proizvodov bo trg pomagal podpirati lokalno gospodarstvo in spodbujati podjetništvo. Tržnica bo tudi pomagala izobraževati lokalno prebivalstvo o vrednosti svežih lokalnih hrane, spodbujati bolj zdrave prehranjevalne navade in zmanjšati ogljični odtis, povezan z uvozom hrane iz oddaljenih krajev. Skratka, predlagana tržnica je predlog oblikovanja, katerega namen je oživiti tradicionalno tržno kulturo v sredozemski regiji. Tržnica bo služila kot središče skupnosti, spodbujala socialno interakcijo in podpirala lokalno gospodarstvo. Lesena konstrukcija in velika streha ustvarjata dostopen prostor, ki pripada občanom, medtem ko majhne stavbe pod njim nudijo platformo za lokalno podjetništvo. Vpliv trga na družbeno in ekonomsko kivo majhnega mesta je lahko velik, zaradi česar pomembno prispeva k trajnostnemu razvoju mesta in celo regije.

- 1. trg
- 2. strela tržnice
- 3. vhodna in izhodna kladina v parkirišču
- 4. kiosk komunalnih storitev
- 5. stavba obstoječe tržnice
- 6. postojena stavba "roze starbar"
- 7. park "Olga Benč"
- 8. vrt
- 9. trg Jokima Rakovca
- 10. pošta

▲ pri dostopu
▲ dostop vozil

SITUACIJA S TLRISOM STREHE

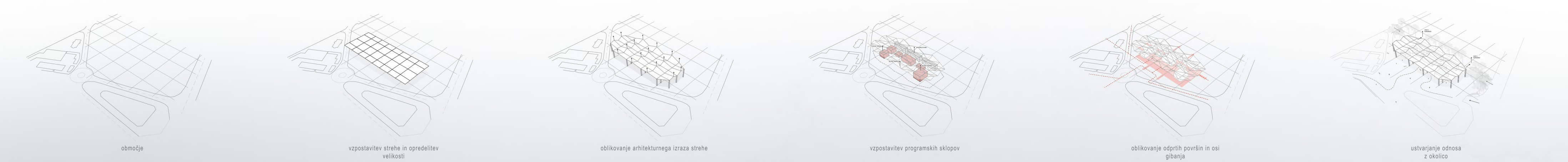

- 1. servisna stavba
- 2. skladišče
- 3. upravnica stavba tržnice
- 4. dvigalo
- 5. mleko in jajca
- 6. okrepčevalnica
- 7. ribarnica
- 8. pekarna
- 9. mesto in mesni izdelki
- 10. mleko in jajca
- 11. stiza zelene tržnice
- 12. prosti mizi za malčane
- 13. stavba skupne pisarne

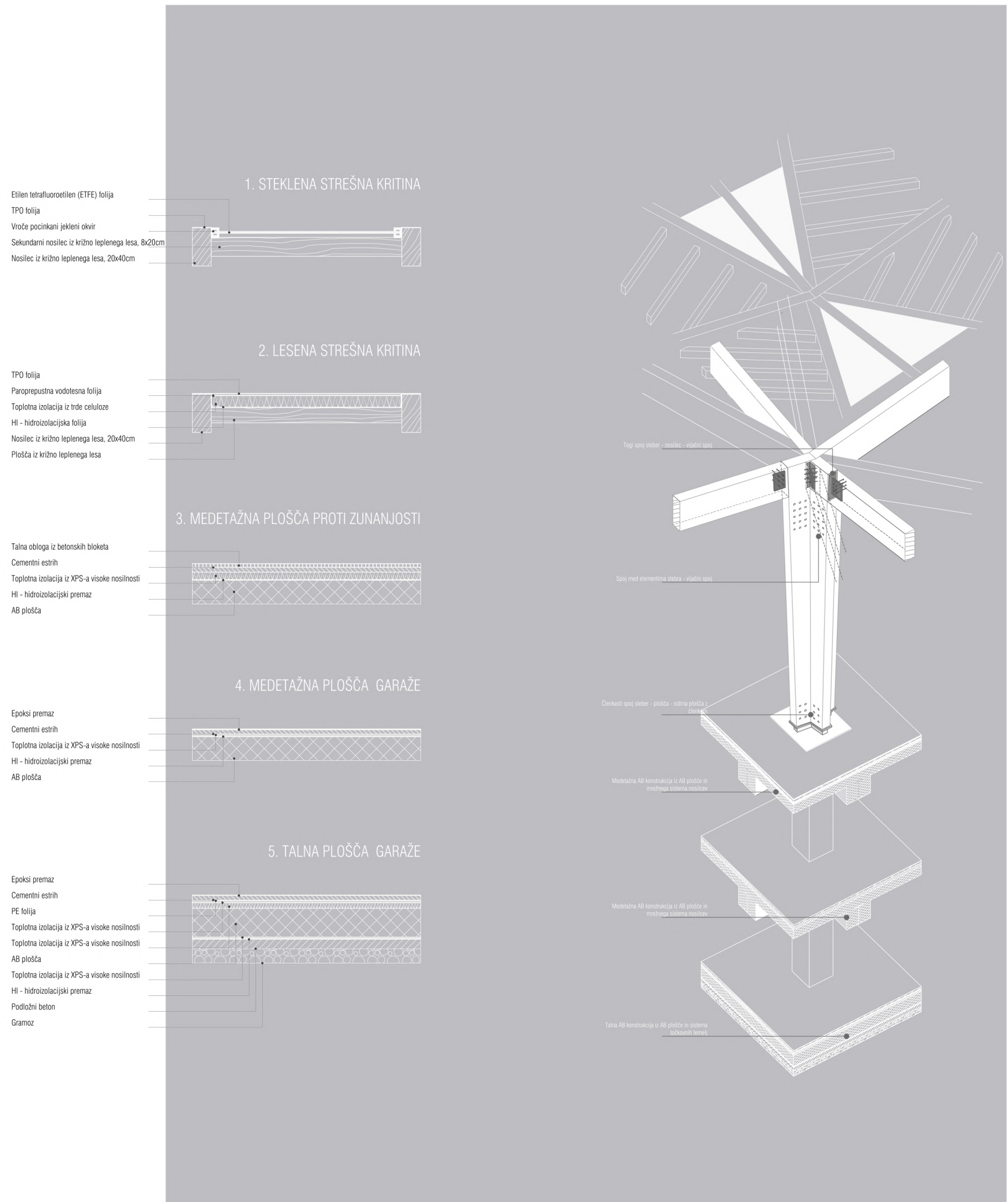
TLRIS PRITULČJA

TLRIS NADSTROPJA

TLRIS STREHE

Konstrukcija

Konstrukcija strehe, ki prevladuje v tem projektu, je v celoti zasnovana iz krizno lepljenega lesa. Les je kot gradbeni material globoko zakoreninjen v kulturah Sredozemlja, njegove lastnosti ga naredijo primeren za uporabo v topljših klimah, z ustreznim obdelavo pa je primeren tudi za konstrukcijske in trajnostne zahteve. Projekt tržnice strehe je bil zasnovan kot modularna konstrukcija, sestavljena iz pravokotnih modulov iz krizno lepljenega lesa, sestavljenih iz okvirov stebrov in nosilcev. Okviri premagujejo razpone do 24 m razdalje in skupne višine 11 m, kar omogoča največjo prilagodljivost pri organizaciji prostora, hkrati pa omogoča pretok zraka in svetlobe v vse dele obsega.

Modularni elementi se križajo in tvorijo zlomljen profil strehe. Oblika strehe je navdihnjena s krono sredozemskega borovega gozda, ki v igri gostote in praznine tvori visok svod, pod katerim se človek počuti zaščiten in svobodno. Modul je sestavljen iz pravokotnega okvirja stebrov in nosilcev, ki se povezujejo v vzdolžni in prečni smeri ter s diagonalno usmerjenimi nosilci, ki se dvigajo v višino. Polnjenje med nosilci je bodisi polno bodisi rebasto - prvo izdelano iz krizno lepljenih lesenih plošč, drugo pa iz rebasto nanizanih sekundarnih tramov, na katere je pritrjena prozorna folija iz ETFE, ki tvori prozorna polja, skozi katera prodre svetloba v pokriti prostor tržnice. Stebri so izdelani kot kompleksni profili iz krizno lepljenega lesa, ki so sidrni v AB konstrukcijo preko jaklenih spojin elementov.

ETFE folija: ETFE (etilen tetrafluoroetilen) folija je lahek in vzdržljiv material, ki se običajno uporablja pri strešnih kritinah. Je zelo prozoren, kar omogoča odlično prepusnost svetlobe in je lahko UV odporen. ETFE folija je tudi zelo odporna na okoljske poškodbe, zaradi česar je dobra izbira za strehe v težkih podnebnih.

TPO folija je izbrana kot končni sloj strešne obloge zaradi njezine energijske učinkovitosti - odbija sončno svetlobo, odporna je na predrte, tiganje in udarce. Prav tako je odporna na UV žarke in lahko prenese ekstremne vremenske razmere kar je na mediteranu vse čezla pojava. TPO je material, ki ga je mogoče reciklirati. Celulozna toplotna izolacija je material ki ga se lahko pridobi iz recikliranih časopisov in drugih papirnih izdelkov. Je dobar toplotni izolator in se obdeluje z boratom, da postane odporen proti ognju in mrčesu.

